جو انگیزشی ادراک‌شده، خشنودی از نیازهای روان‌شناختی و انگیزش خودمختاری در ورزش کودکان پسر

مالک احمدی*، مهدی نمازی‌زاده**، پونه مختاری***

* استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه

** دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان

*** استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

تاریخ دریافت مقاله: ۹۰/۰۶ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۰/۱۰

چکیده

هدف تحقیق حاضر بررسی الگوی ارتباطی بین جو انگیزشی ادراک‌شده، خشنودی از نیاز روان‌شناختی و انگیزش خودمختاری در ورزش کودکان پسر، بر اساس نظریه خودمختاری است. نمونه ۲۵۵ نفری با محدوده سنی ۱۲-۱٤، از رشته‌های مختلف ورزش‌های تیمی، پرسش‌نامه‌های جو انگیزشی برای ورزش کودکان، مقیاس نیازهای روان‌شناختی در ورزش و پرسش‌نامه تنظیمات رفتاری در ورزش را تکمیل کردند. برای آزمون فرضیه‌ها از همبستگی پیرسون، تحلیل عامل تأییدی و تحلیل مدل‌یابی معادله ساختاری استفاده شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد تأثیر جو تبحرمحور بر نیازهای وابستگی، شایستگی و استقلال، مثبت و معنی‌دار بود. تأثیرشایستگی و وابستگی بر انگیزش خودمختاری، مثبت و معنی‌دار بود، ولی تأثیر استقلال بر انگیزش خودمختاری معنی‌دار نبود. نقش واسطه‌ای نیازهای روان‌شناختی در تأثیر جو انگیزشی تبحرمحور بر انگیزش خودمختاری، به ترتیب از طریق وابستگی، شایستگی و استقلال تأیید شد. این نتایج بیانگر آن است که جو انگیزشی تبحرمحور، متغیر انگیزشی مهمی در ورزش کودکان پسر است و از طریق نیازهای واسطه‌ای بر انگیزش خودمختاری آنان تأثیر دارد.

واژه‌های کلیدی: جو انگیزشی ادراک‌شده، خشنودی از نیازهای روان‌شناختی، انگیزش خودمختاری، ورزش کودکان.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

مقدمه

افراد به دلایل مختلف در فعالیت‌هاشرکت می‌کنند. برای مثال، برخی افراد به منظور توسعه بهزیستی خود یا احساس لذت فعالیتی را انجام می‌دهند. از طرفی، برخی ممکن است برای رسیدن به نتایج و پیامدهای بیرونی در فعالیتی شرکت کنند. مشابه این انگیزه‌ها را ورزشکاران نیز برای شرکت در ورزش و فعالیت‌های بدنی گزارش مـی‌کنند. آن‌ها ممکن است به دلیل دوست‌داشتن آن ورزش برای شناخته‌شدن، به دست آوردن پول و دیگر دلیل‌ها در ورزشی درگیر شوند. شناخت عوامل مؤثر انگیزشی ورزشکاران برای مربیان و معلمان ورزشی مهم است، زیرا چنین اطلاعاتی می‌تواند منجر به رشد و اتخاذ استراتژی‌های مفید انگیزشی شود. در دو دهه اخیر، عوامل انگیزشی مؤثر بر شرکت کودکان و نوجوانان در فعالیت‌های ورزشی، بیشتر مورد توجه قرار گرفته است (۱۳، ۲٤، ۱۸، ۳۹). در کل، یافته‌ها حاکی از آن است که افراد کم‌سن‌وسال، موارد متفاوتی را همچون تجربه حس شادی، آمادگی جسمانی، احساس شایستگی، بهبود مهارت، احساس لذت و پذیرش اجتماعی (مانند دوست‌یابی و در جو تیمی بودن) دلیل شرکت در فعالیت ورزشی گزارش می‌کنند.

با وجود اینکه اثرات مفید ورزش و فعالیت بدنی بر رشد جسمانی، روانی، و اجتماعی افراد به ویژه کودکان، کاملاً مشخص شده است (۲۰، ۱٤، ۱۱، ٤۰، ۳۸)، چندین مطالعه اخیر نشان داده‌اند این نتایج می‌توانند منفی نیز باشند (۸،۹). این پیشنهاد عمدتاً به این دلیل بیان شد که شرکت در فعالیت‌های ورزشی ناشی از فشار محیط اجتماعی به ویژه رفتار با آنان (کنترلی)، و انتظارات زیاد بیرونی از شرکت در این فعالیت‌ها وجود دارد. این فشار رفتاری و انتظارات زیاد بیرونی، ممکن است باعث تحلیل انگیزشی برای شرکت در این فعالیت‌ها شود و در نتیجه، آثار سوء روان‌شناختی و حتی جسمانی و روابط اجتماعی را داشته باشد. به عنوان مثال، افراد فشار رفتاری را از سایر افراد مهم و تأثیرگذار در محیط اجتماعی، همچون والدین، معلمان یا مربیان ورزشی تجربه می‌کنند.

یکی از عناصر کلیدی در هر مکان ورزشی، ارتباط بین مربی و شاگردان یا بازیکنان است. مربی و بازیکنان کاملاً با یکدیگر در تعامل هستند و بیشتر این مسیر ارتباطی را مربی فراهم می‌سازد. مربیان رهبران تیم هستند و باید محیطی را فراهم سازند که در آن شاگردان رشد کنند و با انگیزش برای دستیابی به اهداف مورد دلخواه موفق باشند. اثرات مثبت جهت‌گیری انگیزشی به طرف انگیزش درونی و در جهت خودمختاری بر پیامدهای رفتاری، عاطفی، افزایش پایداری در ورزش، تمرکز بهتر، یادگیری بیشتر، اضطراب کمتر و ترک ورزش کمتر (۳٤،۳۵) نشان داده شده است. به ویژه، جو انگیزشی که مربی در محیط‌های ورزشی با شاگردانش خلق می‌کند احتمالاً بر ادراک و جهت‌گیری انگیزشی بازیکنان تأثیر می‌گذارد. بنابراین، به‌نظر می‌رسد جو انگیزشی که مربی می‌تواند در محیط‌های ورزشی خلق کند بر انگیزش ورزشکاران بسیار مهم باشد.

نظریه خودمختاری[1] دسی و ریان (۱۹۸۵،۲۰۰۰) (٦،۷) انگیزش و رفتار را بر اساس جهت‌گیری انگیزشی، اثرات بافت محیطی، و ادراکات بین فردی توضیح می‌دهد. سه طبقه انگیزش در این نظریه شامل عدم

[1] Self-determination

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

انگیزش[1]، انگیزش بیرونی (که خود شامل چهار تنظیم[2]مختلف: بیرونی[3]، درون‌فکنی‌شده[4]، خودپذیر[5]، و درآمیخته[6] است)، و انگیزش درونی[7] است. این نظریه اخیراً در بسیاری از مطالعات فعالیت بدنی و ورزش کودکان به کار گرفته شده است (۳۳، ۳۱، ۳۲). هر کدام از این انگیزش‌ها با در نظر گرفتن میزان خودمختاری، در محدوده‌ای پیوستاری، از کم (عدم انگیزش) تا زیاد (انگیزش درونی) قرار می‌گیرند. عدم انگیزش با این عقیده که امکان موفقیت وجود ندارد و اینکه تلاش و فعالیت ارزشی ندارد، تعریف می‌شود (٦،٧). انگیزش بیرونی، شرکت فرد در فعالیت را به دلیل دستیابی به نتایج دلخواه همچون پاداش یا دوری از تنبیه (تنظیمات بیرونی)، فشار روانی، احساس گناه یا خودارتقایی (تنظیمات درون‌فکنی‌شده)، حفظ نتایج رفتاری معین که برای فرد مهم است مانند بهبود آمادگی جسمانی و سلامتی (تنظیمات خودپذیر) توضیح می‌دهد (٦،٧). هنگامی که تنظیمات خودپذیر به طور کامل برای فرد درونی شد و با دیگر نیازها و ارزش‌های فرد همسو شد، تنظیمات درآمیخته رخ می‌دهد (٦،٧). عوامل درونی عواملی با بیشترین رفتار خودمختاری هستند که در آن، شرکت فرد در یک فعالیت به خاطر احساس شادی یا لذت است (٦،٧).

بنابر خرده نظریه[8] نیازهای پایه‌ای نظریه خودمختاری، خشنودی از نیازهای روان‌شناختی شامل احساسات درونی از شایستگی[9]، خودپیروی[10]، و وابستگی[11] برای تسهیل انگیزش خودمختاری ضروری هستند (٦،٧). شایستگی، توانایی افراد به تعامل مؤثر با محیط و رخ دادن نتایج دلخواه فرد است. استقلال، تمایل برای خودابتکاری در تنظیم رفتار افراد توصیف می‌شود. وابستگی، نیاز به احساس ارتباط و پذیرش از طرف نزدیکان (مانند والدین، معلمان، و همسالان) است. این نیازهای روان‌شناختی از طریق زمینه‌های محیطی و عوامل اجتماعی تحت تأثیر قرار می‌گیرند (٦،٧،٢٥). تحقیقات قبلی نقش پیش‌بینی‌کنندهٔ نیازهای روان-شناختی در انگیزش خودمختاری را نشان داده‌اند (٣٤،٣٦).

جو انگیزشی خلق‌شده توسط مربی یک سازهٔهدف موقعیتی[12] است که در آن موفقیت و شکست در محیط اجتماعی مورد قضاوت قرار می‌گیرد (۲). دو رویکرد برجسته جو انگیزشی مشخص شده است: جو تکلیف یا تبحرمحور[13] که در آن محیط تأکید مربی بر پیشرفت خودارجاعی[14]، تلاش و یادگیری از طریق همکاری است. در مقابل، در جو خود یا عملکردمحور[15]، مربی بر نتیجه اجرای برتر نسبت به دیگران، توجه ترجیحی به بازیکنان برتر و تنبیه به خاطر اشتباه، تأکید دارد (۳،۱۰).

[1]Amotivation
[2]Regulation
[3]Extrinsic motivation
[4]Introjected
[5]Identified
[6]Integrated
[7]Intrinsic motivation
[8]Sub-Theory
[9]Competence
[10]Autonomous
[11]Relatedness
[12] Situational goal structure
[13]Task / mastery oriented
[14] Self-referenced improvement
[15]Ego / performance oriented

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

نظریهٔ خودمختاری بیان می‌کند محیط‌هایی که به‌عنوان محیط حامی خود پیروی[1]، ادراک می‌شوند، به ادراک بالای حس شایستگی، استقلال و وابستگی منجر می‌شوند و در نهایت سطوح بالایی از انگیزش درونی را ترفیع خواهند داد (٦،٧). اخیراً دسی و ریان (۲۰۰۰) با بیان اینکه "هر دو نظریهٔ انگیزه دستیابی به هدف و نظریه خودمختاری بر این عقیده‌اند که پاداش‌های مربوط به عملکرد، مقایسه‌های اجتماعی، و هدف‌های هنجاری به عنوان رویه‌های انگیزشی، دستیابی به هدف را چند برابر به تأخیر می‌اندازد و در مقابل، محیط‌هایی که در آن کمتر به ارزیابی پرداخته می‌شود و بیشتر برتمایلات درونی برای یادگیری تأکید می‌شود، اساسی را برای افزایش پیشرفت فراهم می‌کند"، بر ارتباط آشکار بین جو انگیزشی و انگیزش خودمختاری، تأکید کردند. علاوه بر این، دودا و هال (۲۰۰۱) چنین بحث کردند که ویژگی‌های انگیزشی محیط‌های ورزشی می‌توانند نقش حیاتی دراثرات (مثبت و منفی) مستعد جسمانی، روان‌شناختی، و هیجانی شرکت در فعالیت ورزشی داشته باشد(۸).

در کل، نتایج تحقیقات در حیطه جو انگیزشی بیانگر آن است که جو تبحرمحور منتج به اثرات مثبت، و جو عملکردمحور منجر به پیامدهای منفی می‌شود (۹،۲۸،۳٤،۳۵). از طرفی، نشان داده شده که ساختارهای زمینه‌ای جو تبحرمحور منجر به افزایش انگیزش درونی می‌شود (۳٦،۳٤،۳۵،۱٦،۳۰،۲۳،۱۷). همچنین، نتایج چندین تحقیق نشان دادند ارتباط بین جو انگیزشی ادراک‌شده و انگیزش خودمختاری، تحت تأثیر نقش واسطه‌ای نیازهای شایستگی، استقلال، و وابستگی قرار می‌گیرد (۲۲،۳۱،۱۷).

با وجود اینکه تحقیقات قبلی ارتباط بین ساختارهای جو انگیزشی، خشنودی از نیازهای روان‌شناختی و پیامدهای انگیزشی را نشان داده‌اند (مطالعه مروری، والراند و لوزیر، ۱۹۹۹)، هنوز چندین مسئله وجود دارد که نیاز به بررسی دارند: اولاً، تحقیقات قبلی مرتبط، این الگوی ارتباطی را در ورزش کودکان مورد بررسی قرار نداده‌اند. در حالیکه گولد و همکاران (۱۹۸۵) نشان داده‌اند عوامل انگیزشی شرکت کودکان و نوجوانان در فعالیت‌های ورزشی با بزرگسالان متفاوت است (۱۳). ثانیاً، تعداد کمی از تحقیقات قبلی در مورد ارتباط بین ساختارهای جو انگیزشی و انگیزش خودمختاری، نقش واسطه‌ای نیازهای روان‌شناختی (وابستگی، خودپیروی و شایستگی) را به طور همزمان مورد بررسی قرار داده‌اند (۲۲، ۲۷، ۳۱، ۱۷). بنابراین، هدف اصلی این تحقیق، تعیین ارتباط بین جو انگیزشی و انگیزش خودمختاری در ورزش کودکان با درنظرگرفتن نقش واسطه‌ای نیازهای روان‌شناختی است. بر اساس مبانی نظریهٔ خودمختاری و همچنین نتایج تحقیقات قبلی، فرض بر ایناست که نیازهای روان‌شناختی در الگوی ارتباطی بین جو انگیزشی و انگیزش خودمختاری در ورزش کودکان پسر ۱۲-۱٤ ساله نقش واسطه‌ای دارند.

[1]Autonomy-supportive

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

روش‌شناسی

روش اجرای پژوهش حاضر توصیفی و طرح پژوهشی همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری[1] است؛ زیرا در این پژوهش، روابط بین متغیرهای جو انگیزشی ادراک‌شده، نیازهای روان‌شناختی، و انگیزش خودمختاری در قالب الگوی علّی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر را تمامی ورزشکاران پسر ۱۲ تا ۱٤ سال شهرستان ارومیه از بین رشته‌های ورزشی تیمی تشکیل می‌دهند که در تابستان سال ۹۰ در سالن‌های ورزشی این شهرستان مشغول به تمرین بودند. متخصصان مدل‌یابی معادلات ساختاری توصیه می‌کنند که در این‌گونه پژوهش‌ها از نمونه ۲۰۰ نفری و بیشتر استفاده شود (۱). در پژوهش حاضر ۲۵۵ نفر از طریق روش نمونه‌گیری خوشه‌ای به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

ابزارهای گردآوری داده‌ها

مقیاس جو انگیزشی برای ورزش نوجوانان[2]: جهت سنجش متغیرهای جو ادراک‌شده تبحرمحور و عملکردمحور از مقیاس جو انگیزشی ورزش نوجوانان (اسمیت، کامینگ و اسمال[3] ، ۲۰۰۸) (۲۸) استفاده شد. این پرسش‌نامه ۱۲ گویه دارد که بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از «۱» کاملاً مخالفم تا «۵» کاملاً موافقم تنظیم شده‌اند و دو بعد تبحرمحور و عملکردمحور را می‌سنجند. ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس در مطالعه حاضر برای بعد تبحرمحور ۰/۷۸ و بعد عملکردمحور ۰/۸۳ به دست آمد. برای تعیین اعتبار این مقیاس، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. شاخص‌های به دست آمده از تحلیل عامل تأییدی (GFI=۰/۹۲، AGFI= ۰/۸۸، CFI=۰/۹٤، RMSEA= ۰/۰۷) نشان از برازندگی مناسب الگو با داده‌ها دارد.

مقیاس خشنودی از نیازهای پایه‌ای در ورزش[4]: برای سنجش سه نیاز روان‌شناختی خودپیروی، شایستگی و وابستگی از مقیاس خشنودی از نیازهای پایه‌ای در ورزش (جوهان و همکاران[5]، ۲۰۱۰) (۱۵) استفاده شد. این مقیاس از ۲۰ گویه تشکیل شده است که سه نیاز، خودپیروی، شایستگی و وابستگی را می‌سنجد و بر اساس طیف لیکرت ۷ درجه‌ای از «۱» کاملاً مخالفم تا «۷» کاملاً موافقم تنظیم شده است. ضریب آلفای کرونباخ در مطالعه حاضر برای هریک از ابعاد خودپیروی ۰/۸۳، شایستگی ۰/۷۱ و وابستگی ۰/۷۰ به دست آمد. همچنین برای بررسی اعتبار این مقیاس از تحلیل تأییدی استفاده شد. شاخص‌های به دست آمده از این تحلیل (GFI=۰/۹۰، AGFI= ۰/۸۵، CFI= ۰/ ۹۳، RMSEA= ۰/۰۸) نشان از برازندگی مناسب این مقیاس با داده‌ها دارد.

[1] Structural equation modeling
[2] Motivational Climate Scale for Youth Sport
[3] Smith, Cumming, & Smoll
[4] Basic needs satisfaction in sport scale
[5] Johan Y.Y. Ng. et al

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

پرسش‌نامه تنظیمات رفتاری در ورزش[1]: جهت اندازه‌گیری متغیرهای جهت‌گیری هدفی و انگیزش خودمختاری از پرسش‌نامه تنظیمات رفتاری در ورزش (لونسدل و همکاران[2]، ۲۰۰۸) (۱۸) استفاده شد. این پرسش‌نامه ۲٤ گویه دارد که عوامل عدم انگیزش، تنظیمات بیرونی، تنظیمات درون‌فکنی‌شده، تنظیمات خودپذیر، تنظیمات درآمیخته و انگیزش درونی را اندازه‌گیری می‌کند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب برای هریک از مقیاس‌ها ۰/۷۵، ۰/۷٤، ۰/۷۲، ۰/٦۹، ۰/٦۰ و ۰/۷۱ به دست آمد. همچنین جهت بررسی اعتبار این پرسشنامه از تحلیل تأییدی استفاده شد که شاخص‌های به دست آمده از این تحلیل (GFI= ۰/۸۷، AGFI= ۰/۸۳، CFI=۰/۹۳، RMSEA= ۰/۰٦) نشان از برازندگی مناسب این پرسش‌نامه با داده‌ها دارد. میـزان انگیزش خودمختاری کـل، از روش محاسبه وزن‌دهی به مؤلفه‌ها (تنظیمات بیرونی×۲- ، تنظیمات درون‌فکنی‌شده × ۲- تنظیمات خودپذیر× ۱، تنظیمات درآمیخته × ۱، انگیزش درونی ×۲) تعیین شد (۱۸).

روش اجرا

با هماهنگی با مربیان و سرپرستان باشگاه‌ها، اجازه تکمیل پرسش‌نامه‌ها در طی تمرینات عادی در داخل باشگاه گرفته شد. در جلسه‌ای فرم رضایت‌نامه والدین بین شرکت‌کنندگان توزیع شد. در جلسه بعد، بعد از اخذ فرم رضایت‌نامه، شرکت‌کنندگان پرسش‌نامه‌های تنظیمات رفتاری در ورزش، جو انگیزشی و نیازهای روان‌شناختی را تکمیل کردند. گفتنی است که به خاطر سن کم شرکت‌کنندگان، تمامی دستورالعمل‌ها در مورد نحوه پرکردن پرسش‌نامه کاملاً توضیح داده شد و از آنان خواسته شد تا در صورت داشتن هرگونه سؤال یا مشکل در مورد سؤالات از محقق کمک بگیرند. مشکل خاصی در تکمیل پرسش‌نامه‌ها به وجود نیامد.

روش‌های آماری

برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی میانگین و انحراف استاندارد استفاده شد. تحلیل عامل تأییدی برای تعیین اعتبار پرسش‌نامه‌ها، ضریب آلفای کرونباخ بـرای تعییـن پایایی پرسش‌نامه‌هـا و ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی الگوی ساختاری برای تعیین ارتباط و الگوی ارتباطی بین متغیرها استفاده شد.

یافته‌ها

در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و ماتریس همبستگی متغیرهای مورد مطالعه ارائه شده است.

[1]Behavioral Regulation in Sport Questionnaire
[2] Lonsdale, C., et al.(2008)

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

ردیف	متغیر	M	SD	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱	جو تبحرمحور	٤/٤۱	۰/٦۱	۱											
۲	جو عملکردمحور	۲/۷٥	۰/٦٦	-۰/۱۸**	۱										
۳	عدم انگیزش	۲/۳۱	۱/۳۷	-۰/۲۹**	۰/۳۷**	۱									
٤	تنظیمات بیرونی	۲/٤۷	۱/٤۰	-۰/۲۹**	۰/۳۷**	۰/٦۷**	۱								
٥	تنظیمات درون‌فکنی‌شده	۳/۷۳	۱/٦۰	۰/۰۱	۰/۱۸*	۰/۱٥*	۰/۱۹*	۱							
٦	تنظیمات خودپذیر	٥/۸۳	۱/۱۰	۰/٥۸**	-۰/۱٥**	-۰/۲٦**	-۰/۲٥**	۰/۱٥*	۱						
۷	تنظیمات درآمیخته	٤/۹۲	۱/۱۹	۰/۲۱**	۰/۱۲	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۳٦**	۰/۳۳**	۱					
۸	انگیزش درونی	٥/۹۰	۱/۱۰	۰/٥۰**	-۰/۲۰**	-۰/۳۹**	-۰/۳٥**	۰/۰٥	۰/٥٥**	۰/۱٥**	۱				
۹	شایستگی	٥/۳۱	۱/۰۹	۰/۲٥**	-۰/۱۳	-۰/۳۰**	-۰/۲۷**	-۰/۰۲	۰/۳۲**	۰/۲۷**	۰/٤۲**	۱			
۱۰	استقلال	٥/٤٥	۰/۹۷	۰/۳۳**	-۰/۱۱	-۰/۳۲**	-۰/۳۰**	-۰/۰٥	۰/٤۰**	۰/۳۰**	۰/٤۰**	۰/٦٤**	۱		
۱۱	وابستگی	٥/۳۷	۱/۱۲	۰/۳٦**	-۰/۱۳	-۰/۲٤**	-۰/۱۹**	۰/۰۲	۰/۳۸**	۰/۲۳**	۰/۳۸**	۰/٤۷**	۰/٦٦**	۱	
۱۲	شاخص انگیزش خودمختاری	-۱/٥۱	٥/۰۸	۰/۲۹**	-۰/۳٤**	-۰/٥٦**	-۰/۷٤**	-۰/٦٥**	۰/۱٤**	-۰/۰٦	۰/٥۱**	۰/۳٤**	۰/۳٦**	۰/۲۳**	۱

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای تحقیق

$p<0.01^{*}, p<0.05^{**}$

با توجه به ماتریس همبستگی مذکور، جو عملکردمحور رابطه معنی‌داری با نیازهای پایه‌ای روان‌شناختی ندارد. از آنجا که شرط اساسی در مدل‌یابی معادله ساختاری وجود رابطه بین متغیرهای مستقل، وابسته و میانجی است و ارتباطی بین جو عملکردمحور با نیازهای روان‌شناختی وجود نداشت، جو عملکردمحور مورد تحلیل قرار نگرفت. ارتباط بین متغیرهای جو تبحرمحور، نیازهای روان‌شناختی و انگیزش خودمختاری با یکدیگر معنی‌دار بود و در مدل الگوی ارتباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

آزمون نقش واسطه‌ای نیازهای روان‌شناختی پایه در ارتباط بین جو تبحرمحور و انگیزش خودمختاری در دو مرحله انجام می‌شود. در مرحله اول، مدل اثرات مستقیم آزمون می‌شود. سپس در مرحله دوم اثر مستقیم جو تبحرمحور بر انگیزش خودمختاری روی عدد صفر ثابت شده (یعنی اثر مستقیم آن حذف می‌شود)، و مدل آزمون می‌شود. اگر ثابت کردن این مسیر و افزایش یک درجه آزادی تغییر معنی‌داری در آماره خی‌دو ایجاد

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

نکند، نقش واسطه‌ای نیازهای روانی پایه تأیید می‌شود (۵). در جدول ۲ نتایج شاخص‌های برازش دو مدل مفروض ارائه شده است. جهت بررسی برازش مدل با داده‌ها از شاخص‌هایی که گیفن و همکاران (۲۰۰۰) (۱۲) مطرح کرده‌اند، استفاده شد. این شاخص‌ها شامل موارد زیر هستند. شاخص X2/df که مقادیر کمتر از ۳ قابل پذیرش هستند، شاخص نیکویی برازش [۱] (GFI)، شاخص برازش تطبیقی [۲] (CFI) که مقادیر بیشتر از ۰/۹ نشانگر برازش مناسب الگو هستند، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته [۳] (AGFI) که مقادیر بیشتر از ۰/۸ قابل قبول هستند، شاخص برازش ایجاز [۴] (PNFI) که مقادیر بیشتر از ۰/٦ نشانگر برازش مناسب الگو هستند و مجذور میانگین مربعات خطای تقریب [۵] (RMSEA) که مقادیر کمتر از ۰/۰۸ نشانگر برازش مناسب الگو هستند.

جدول ۲: شاخص‌های نیکویی برازش الگوهای آزمون‌شده پژوهش

مدل مفروض	X2/df	GFI	CFI	AGFI	PNFI	RMSEA	Df	X^2	$\Delta\chi^2$
اثر مستقیم	۲/٤۲	۰/۸٦	۰/۹٤	۰/۸۲	۰/۷۷	۰/۰۷	۱٦٤	۳۹٦/٤۳	۱/٦۸
اثر واسطه‌ای	٤۱/۲	۰/۸٦	۰/۹٤	۰/۸۲	۰/۷۸	۰/۰۷	۱٦۵	۳۹۸/۱۱	

با توجه به جدول فوق، شاخص‌های X2/df و PNFI در مدل نقش واسطه‌ای نسبت به مدل اثرات مستقیم بهبود پیدا کرده‌اند که این امر نشانگر برازش بهتر مدل نقش واسطه‌ای نسبت به مدل اثرات مستقیم می‌باشد. همچنین با ثابت کردن مسیر جو تبحرمحور بر انگیزش خودمختاری روی عدد ثابت صفر و افزایش یک درجه آزادی، آماره خی‌دو افزایش معنی‌داری پیدا نکرده است (**$\Delta\chi^2$**=۱/٦۸). با توجه به این مطالب نقش واسطه‌ای نیازهای روان‌شناختی در ارتباط بین جو تبحرمحور و انگیزش خودمختاری تأیید می‌شود. همچنین با توجه به معیارهایی که گیفن و همکاران (۲۰۰۰) (۱۲) مطرح کرده‌اند، برازش مدل در حد مناسبی است.

در شکل ۱ نتایج مدل آزمون‌شده واسطه‌ای نشان داده شده است. همچنین، در جدول ۳ بارهای عاملی متغیرهای مشاهده‌شده یا نشانگرها [٦] و میزان واریانس تبیین‌شده آن‌ها توسط متغیر مکنون مورد نظرشان گزارش شده است.

[1] Goodness of Fit Index
[2] Comparative Fit Index
[3] Adjusted Goodness of Fit Index
[4] Parsimony Fit Index
[5] Root Mean Square Error of Approximation
[6] Indicators

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

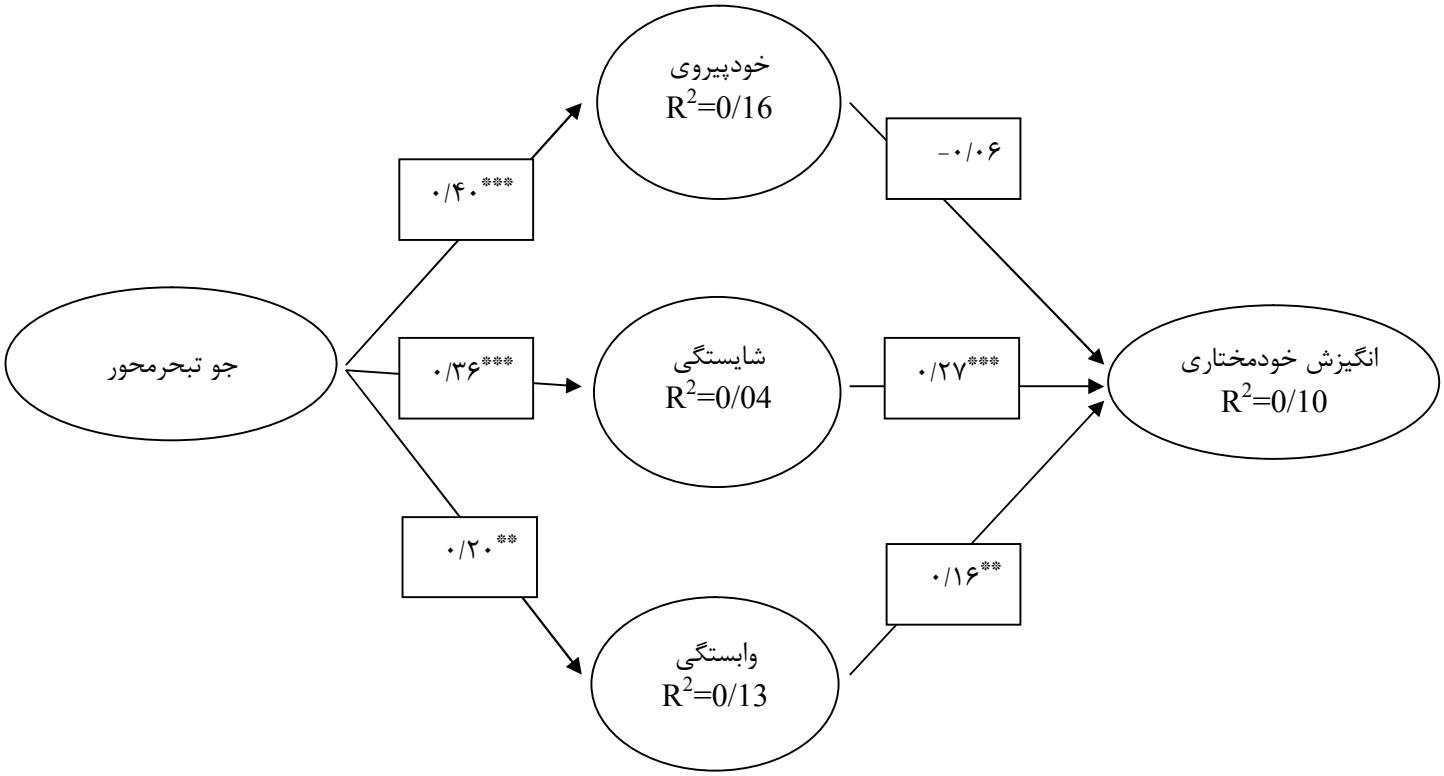

p<0.01**, p<0.001***

شکل ۱. مدل آزمون شده نقش واسطه‌ای

با توجه بـه شکل فوق، اثر مستقیم جو تبحرمحور بر حس استقلال و وابستگی در سطح ۰/۰۰۱ مثبت و معنی‌دار است و در سطح ۰/۰۱ اثر بر حس شایستگی مثبت و معنی‌دار می‌باشد. علاوه بر آن، شایستگی بر انگیزش خودمختاری در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار است. همچنین اثر وابستگی نیز در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است. اما اثر نیاز به استقلال بر انگیزش خودمختاری معنی‌دار نیست. مجموع اثرات مستقیم نیازهای روان‌شناختی و اثر غیرمستقیم جو تبحرمحور بر انگیزش خودمختاری ۰/۱۰ واریانس را شامل می‌شود. در کل، اثر کلی جو تبحرمحور معنی‌دار بود (۰/۱۲= اثر کل استانداردشده، $p < .05$). اثرات غیرمستقیم جو تبحرمحور از طریق هر نیاز به تنهایی، با ضرب ضریب مسیر از جو تبحرمحور به هر نیاز و از هر نیاز به انگیزش خودمختاری محاسبه شد. اثرات غیرمستقیم انگیزش خودمختاری از طریق استقلال = ۰/۰۲، شایستگی = ۰/۰٤، وابستگی = ۰/۰٦ است.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

جدول ۳: بارهای عاملی متغیرهای مشاهده‌شده و میزان واریانس تبیین‌شده

متغیر مکنون	متغیر مشاهده‌شده	بار عاملی	واریانس تبیین‌شده
جو تبحرمحور	تبحری۱	۰/۷۲ (روی عدد ۱ ثابت شده است)	۰/۵٤
	تبحری۲	۰/۸۲	۰/۵۹
	تبحری۳	۰/۸۲	۰/۵٦
	تبحری٤	۰/۸۱	۰/۵٤
	تبحری۵	۰/۸٤	۰/۵٦
	تبحری٦	۰/۸۰	۰/۵٤
نیاز به استقلال	استقلال۱	۱/۲۲ (روی عدد ۱ ثابت شده است)	۰/۵٤
	استقلال۲	۱/۲۲	۰/٦۷
	استقلال۵	۱/۲۱	۰/٤۷
	استقلال۸	۱/۳۵	۰/٦۵
	استقلال۹	۰/۹٦	۰/۲۹
نیاز به شایستگی	شایستگی۲	۱/۱٦(روی عدد ۱ ثابت شده است)	۰/۵۰
	شایستگی۳	۱/۱۲	۰/٤۹
	شایستگی٤	۰/۸۵	۰/۳۱
	شایستگی۵	۱/۰۱	۰/٤٦
نیاز به وابستگی	وابستگی۱	۰/٦۷(روی عدد ۱ ثابت شده است)	۰/۱٦
	وابستگی۲	۰/۷۵	۰/۲۱
	وابستگی٤	۱/۳۲	۰/٦٦
	وابستگی۵	۰/۸۱	۰/٤۵

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی تحقیق حاضر، بر اساس فرضیه نیازهای پایه‌ای نظریه خودمختاری (دسی و ریان، ۱۹۸۵،۲۰۰۰) بررسی نقش واسطه‌ای نیازهای روان‌شناختی شایستگی، خودپیروی و وابستگی در الگوی ارتباطی بین جو انگیزشی ادراک‌شده و انگیزش خودمختاری در ورزش کودکان بود. نتایج همبستگی نشان داد ارتباط مثبتی بین جو انگیزشی تبحرمحور با نیازهای روان‌شناختی و شاخص انگیزش خودمختاری وجود دارد. جو عملکردمحور با نیازهای روان‌شناختی با شاخص انگیزش خودمختاری ارتباط منفی دارد. نتایج این تحقیق تا حدی همسو با نتایج تحقیقات قبلی (۲۲، ۲۷، ۳۷، ۱۷) است. علاوه بر این، نتایج ارتباط منفی بین جو عملکردمحور و نیازهای روان‌شناختی نشان نداد. این یافته، با نتایج تحقیق استندیج و همکاران (۲۰۰۳) همسو بوده و با نتایج نوتن و دودا، ۱۹۹۹؛ انتومانیس، ۲۰۰۱؛ سارازین و همکاران، ۲۰۰۲؛ کیپ و آموروسی، ۲۰۰۸، ناهمسو است.

همچنین نتایج نشان داد جو تبحرمحور بر نیازهای روان‌شناختی وابستگی (β=۰/۳٦)، شایستگی (β=۰/۲۰) و استقلال (β=۰/٤۰) تأثیر دارد. قابل ذکر است قدرت نسبی جو انگیزشی در پیش‌بینی نیازهای روان‌شناختی، در مطالعات مختلف متفاوت گزارش شده است (۲۲،۳۱،۳۳،۱۷). بنابراین، بحث قوی در این مورد مشکل

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

است. با توجه به اینکـه، ساختار تبحرمحور بـه‌گونه‌ای در ادبیات موجود بیشتر بـر اساس سطوح خودرأیی برای جو تبحرمحور و سطوح کنترلی برای جو عملکردمحور طراحی می‌شود (۲۵)، انتظار می‌رفت که جو تبحرمحور بیشترین پیش‌بینی را با حس خودپیروی داشته باشد. با وجود این، در پرسش‌نامه استفاده‌شده در این تحقیق برای جو تبحرمحور، به هر سه نیاز روان‌شناختی اشاره شده است.

نتایج تحقیق در مورد تأثیر نیازهای روان‌شناختی بر انگیزش خودمختاری، تنها برای نیازهای وابستگی و شایستگی معنی‌دار بود. نیاز شایستگی (β=۰/۲۷) و وابستگی (β=۰/۱٦) به طور مثبت، شاخص انگیزش خودمختاری را در ورزش نوجوانان ۱۲-۱٤ ساله پسر پیش‌بینی می‌کند. به عبارتی، هرچه این گروه سنی احسـاس شایستگی و وابستـگی بیشتـری تجربه کنند، دلایل، افکار و رفتاردرونی را در آن ورزش اتخاذ می‌کنند. این نتایج همسو با اکثر یافته‌های قبلی (۳٦،۳٤) و فرضیه نیازهای پایه‌ای نظریهٔ خودمختاری (٦،۷) است. علی‌رغم این، حس استقلال پیش‌بینی معنی‌داری از شاخص انگیزش خودمختاری نشان نداد. این نتیجه می‌تواند ناشی از یک مسئله آماری در نحوه توزیع واریانس تقسیم‌شده بین سه نیاز روان‌شناختی باشد. به عبارت دیگر، چون در این الگوی ارتباطی، سه نیاز همزمان مورد بررسی قرار گرفته است، احتمالاً واریانس مستقل کافی برای استقلال نسبت به حس شایستگی و وابستگی، در پیش‌بینی شاخص انگیزش خودمختاری وجود نداشت. از طرفی، این نتیجه می‌تواند بیانگر آن باشد که در کودکان کم‌سن‌وسال، حس خودپیروی برای تغییر در جهت‌گیری انگیزشی چندان اساسی نیست. در چند تحقیق دیگر در افراد بزرگسال، نشان داده شده که حس وابستگی نسبت به شایستگی و خودپیروی در پیش‌بینی انگیزش خودمختـاری اهمیت کمتری دارد (۱۷،۲۵،۲٦). بـه هـر حـال، برای تعییـن اهمیـت نسبـی نیازهای روان‌شناختی در پیش‌بینی انگیزش خودمختاری افراد با ویژگی‌های مختلف نیاز به تحقیقات بیشتری است.

از آنجایی که جو عملکردمحور با نیازهای روان‌شناختی ارتباط معنی‌داری نداشت، ما نقش واسطه‌ای نیازهای روان‌شناختی را برای جو عملکردمحور مورد بررسی قرار ندادیم. در تحقیق اوماندسن و همکاران (۲۰۱۰)، در فوتبالیست‌های نوجوان نیز نیازهای روان‌شناختی نقش واسطه‌ای تنها در ارتباط بین جو تبحرمحور و تنظیمات درونی داشتند. کیپ و آموروسی (۲۰۰۸) نیز نشان دادند از بین ابعاد مختلف جو عملکردمحور، فقط بعد "تنبیه به خاطر اشتباه" به طور غیرمستقیم بر انگیزش خودمختاری تأثیر دارد (۱۷). سارازین و همکاران (۲۰۰۲) نیز در بازیکنان دختر هندبالیست نشان دادند که جو عملکردمحور تنها از طریق نقش واسطه‌ای خودپیروی می‌تواند بر انگیزش خودمختاری تأثیر بگذارد (۲۷). می‌توان چنین استنباط کرد که نقش نسبی جو تبحرمحور بر انگیزش خودمختاری متفاوت با جو عملکردمحور است.

نتایج مـدل‌یابی معادلـه ساختـاری نشان داد محیطی که در آن جو انگیزشی به صورت تبحـرمحور ادراک می‌شود، در ارتباطی تعاملی، جهت‌گیری انگیزشی را به طور مثبت و از طریق واسطه‌های روان‌شناختی وابستگی، شایستگی و خودپیروی پیش‌بینی می‌کند. با وجود اینکه درصد واریانس تبیین‌شده غیرواسطه‌ای نسبتاً پایین (۱۲ درصد) بود، برازش مدل واسطه‌ای در حد مناسب است. این نتایج از یافته‌های تحقیقات

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

قبلی، که نشان داده بودند محیط‌های انگیزشی که به صورت محیط حامی خودپیروی ادراک می‌شوند با پیامدهای مثبت انگیزشی مرتبط هستند، حمایت می‌کند (۹،۲۸،۳۵،۳٤،۲۵). همچنین با نتایج اندک تحقیقات قبلی که نقش واسطه‌ای نیازهای روان‌شناختی را در ارتباط بین محیط‌های انگیزشی و انگیزش خودمختاری نشان داده‌اند (٤،۱۷) همسو است.

در تبیین این نتایج می‌توان به نزدیکی مفاهیم ساختارهای جو انگیزشی تبحرمحور (تأکید بر تلاش، پیشرفت خودارجاعی، کمک به دیگران برای یادگیری از طریق همکاری و باور به اینکه مشارکت هریک از افراد اهمیت دارد)، و مفاهیم ساختاری انگیزش خودمختاری (حمایت از استقلال درونی، ساختار و ارتباطات بین‌فردی) اشاره کرد. با توجه به تأثیر جو تبحرمحور از طریق سه نیاز پایه‌ای، می‌توان چنین استنباط کرد که در ورزش کودکان، افراد با ادراک از جو تبحرمحور، از طریق احساس رفاقت و صمیمیت با دیگر افراد مهم، احساس شایستگی و توانایی در آن ورزش، و همچنین خودپیروی در تمرینات، از فعالیت ورزشی لذت می‌برند و دلایل درونی برای شرکت در آن ورزش اتخاذ می‌کنند.

تحقیق حاضر چندین محدودیت نیز داشت. برای مثال، طرح تحقیق از نوع مقطعی[1] بوده و نمی‌توان نتیجه‌گیری کرد که الگوی ارتباطی به دست آمده در طول یک فصل تمرینی یا یک دوره تمرینی ثابت می‌ماند. احتمالاً رفتار مربی و جهت‌گیری انگیزشی ورزشکاران از سطح مبتدی تا ماهرانه تغییر می‌کند. بنابراین، استفاده از تحقیقات طولی از این نظر مفید هستند. همچنین، شرکت‌کنندگان از رشته‌های مختلف ورزشی با سطوح مختلف رقابتی- تفریحی، برخوردی- غیربرخوردی، محیط‌های باز- سرپوشیده، رزمی- غیررزمی بودند و احتمالاً تفکیک این عوامل در الگوی ارتباطی به دست آمده می‌تواند تأثیرگذار باشد. و نهایتاً اینکه، این تحقیق از نوع همبستگی بوده و رابطه علی بین جو انگیزشی و انگیزش خودمختاری را نشان نمی‌دهد. انجام تحقیقات تجربی در این زمینه می‌تواند به نتیجه‌گیری قوی‌تری منجر شود.

در کل، یافته‌های تحقیق بیانگر آن است که جو انگیزشی تبحرمحور به‌عنوان یک متغیر زمینه‌ای- اجتماعی، عاملی مهم در انگیزش ورزش کودکان پسر ۱۲-۱٤ ساله است. با توجه به نتایج تحقیق حاضر و یافته‌های تحقیقات مشابه قبلی، به منظور ترفیع انگیزش خودمختاری و متعاقب آن افزایش در پایداری و ادامه دادن آن ورزش، تمرکز بهتر، یادگیری بیشتر، اضطراب کمتر و ترک ورزش کمتر (۳۵،۳٤)، مربیان و معلمان ورزشی می‌توانند از جو انگیزشی تبحرمحور در تمرینات ورزشی این گروه سنی استفاده کنند. برای مثال، می‌توانند بر اهمیت پیشرفت خودارجاعی، تلاش و یادگیری از طریق همکاری تأکید کنند. همچنین، فراهم‌کردن کارگاه‌های آموزشی به منظور افزایش دانش مربیان ورزشی در زمینه فواید جو انگیزشی تبحرمحور و چگونگی خلق آن در ورزش کودکان می‌تواند مفید واقع شود.

[1] Cross-sectional

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

منابع

۱. هومن، حیدر علی (۱۳۸۷). مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم‌افزار لیزرل. تهران: سمت.

2. Ames, C. (1992). Achievement goals and the classroom motivational climate. In J. Meece & D. Schunk (Eds.), Student perceptions in the classroom (pp. 327–348).
3. Ames, C., & Archer, J. (1988). Achievement goals in the classroom: students learning strategies and motivational processes. Journal of Educational Psychology, 80, 260-267.
4. Amorose, A.J., and Anderson-Butcher, D. (2006). Autonomy-supportive coaching and self-determined motivation in high school and college athletes: A test of self-determination theory. Psychology of Sport and Exercise, 8 (5), 654-670
5. Baron, R.M. and Kenny, D.A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations, Journal of Personality and Social Psychology 51, pp. 1173–1182
6. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. New York: Plenum.
7. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The ‘what’ and ‘why’ of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. Psychological Inquiry, 11, 227–268.
8. Duda, J. L., & Hall, H. K. (2001). Achievement goal theory in sport: Recent extensions and future directions. In R. N. Singer, H. A. Hausenblas, & C.M. Janelle (Eds.), Handbook of research in sport psychology. (pp. 417–434). New York: John Wiley and Sons, Inc.
9. Duda, J. & Balaguer, I. (2007). Coach- Created Motivational Climate. In Jowett, S., & Lavelle, e, (Eds.). Social Psychology in Sport (pp. 117-130). Champaign: Human Kinetics.
10. Dweck, C.S. (1986). "Motivational processes affecting learning". American Psychologist, 41, 1040–1048.
11. Fraser-Thomas, J. L., Côté, J., & Deakin, J. (2005). Youth sport programs: An avenue to foster positive youth development. Physical Education and Sport Pedagogy, 10 (1), 19-40.
12. Gefen, D., Straub, D.W., & Boudreau, M.-C. (2000).Structural equation modeling and regression: Guidelines for research and practice. Communications of the Association for Information Systems, 3(1)
13. Gould, D., Feltz, D., & Weiss, M. (1985). Motives for participating in competitive youth swimming. International Journal of Sport Psychology, 16, 126-140
14. Hedstrom, R, & Gould, D. (2004). Research in youth sports: Critical issues status. East Lansing, Michigan: Michigan State University, Institute for the Study of Youth Sports.
15. Johan Y.Y. Ng, Chris Lonsdale, Ken Hodge (201۰). The Basic Needs Satisfaction in Sport Scale (BNSSS): Instrument development and initial validity evidence. 12. 257-264
16. Kavussanu, M. & Robert, G.C. (1996). Motivation in physical activity context: the relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and self-efficacy. Journal of Sport & Exercise Psychology. 18, 264-280
17. Kipp,L. & Amorose, A.J. (2008). Perceived Motivational Climate and Self-Determined Motivation in Female High school athletes. Journal of Sport Behavior, 31, (2). 108-129
18. Lonsdale, C., Hodge, K., & Rose, E.A. (2008). The development of the Behavioral Regulation in Sport Questionnaire (BRSQ): Instrument development and initial validity evidence. Journal of Sport & Exercise Psychology, 30, 323–355.
19. Klint, K., Weiss, M.R. (1987). Perceived Competence and Motives for Participating in Youth Sports: A Test of Harter’s Competence Motivation Theory. Journal of sport Psychology, 9, 55-65
20. Landers, D. M., & Arent, S. M. (2001). Physical activity and mental health. In H. A. Hausenblas, & C. M. Janelle (Eds.), Handbook of Research in Sport Psychology2nd ed. (pp. 740–765). New York: John Wiley and Sons, Inc.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

21. Newton, M. & Duda, j. L. (1999). The interaction of motivational climate, dispositional goal orientations, and perceived ability in predicting indices of motivation. Journal of Sport Psychology, 30 (1), 63-82
22. Ntoumanis, N. (2001). A self-determination approach to the understanding of motivation in physical education. Journal of Educational Psychology, 71, 225-242
23. Ommundsen, Y., Lemyre, P., Abrahamsen, F., & Roberts, G. (2010). Motivational climate, need satisfaction, regulation of motivation and subjective vitality: A study of young soccer players. International Journal of Sport Psychology.41, 216-242
24. Petlichkoff, L.M. (1992). Youth sport participation and withdrawal: Is it simply a matter of FUN? [Guest Editorial]. Pediatric Exercise Science, 4, 5-10.
25. Reinboth, M., Duda, L., & Ntoumanis, N. (2004) Dimensions of coaching behavior, need satisfaction, and the psychological and physical welfare of young athletes. Motivation and Emotion, 28, 297-313
26. Sarrazin, P., Guillet, E., & Cury, F. (2001). The effect of coach's task and ego-involving climate on the changes of perceived competence relatedness, and autonomy among girl handballers. European Journal of Sport Science, 1, 1–9
27. Sarrazin, P., Vallerand, R. J., Guillet, E., Pelletier, L., & Cury, F. (2002). Motivation and dropout in female handballers: A 21 month prospective study. European Journal of Social Psychology, 32, 395–418.
28. Smith, R.E., Smoll, F.L., & Cumming, S.P. (2007). Effects of a motivational climateintervention for coaches on young athletes' sport performance anxiety. Journal ofSport and Exercise Psychology, 29, 39-59.
29. Smoll, F. L., Smith, R. E., & Cumming, S. P. (2008). Development and Validation of the Motivational Climate Scale for Youth Sports. Journal of applied sport psychology, 20, 116–136
30. Sproule, J. Wang, J. Morgan, K. McNeill, M. McMorris, T. (2007). Effects of motivational climate in Singaporean physical education lessons on intrinsic motivation and physical activity intention. Personality and Individual Differences, 43, 1037–1049
31. Standage, M., Duda, J.L., & Ntoumanis, N. (2003). A model of contextual motivation in physical education: Using constructs from self-determination and achievement goal theories to predict physical activity intentions. Journal of Educational Psychology, 95, 97-110.
32. Standage, M., Duda, J.L., & Ntoumanis, N. (2005). A test of self-determination theory in school physical education. British Journal of Educational Psychology, 75, 411-433.
33. Standage, M., & Treasure, D.C. (2002). Relationship among achievement goal orientations and multidimensional situational motivation in physical education. British Journal of Educational Psychology, 72, 87-103
34. Vallerand, R. J. (1997). Toward a hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. In M. P. Zanna (Ed.), Advances in experimental social psychology (pp. 271–360). New York: Academic Press
35. Vallerand R.J. and Losier, G.F. (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport, Journal of Applied Sport Psychology 11, 142–169.
36. Vallerand, R. J., & Rousseau, F. L. (2001). Intrinsic and extrinsic motivation in sport and exercise: A review using the hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. In R. Singer, H. Hausenblas & C. Janelle (Eds.), Handbook of sport psychology (2nd ed., pp. 389–416). New York: Wiley
37. Waldron, J., & Krane, K. (2005). Motivational climate and goal orientation in adolescent female softball players. Journal of Sport Behavior, 28, 374-391
38. Weiss, M.R., & Smith, A.L. (2002). Friendship quality in youth sport: Relationship to age, gender, and motivation variables. Journal of Sport & Exercise Psychology, 24, 420-437

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

Perceived Motivational Climate, Psychological Needs Satisfaction and Self-Determined Motivation in Youth Male Athletes

Ahmadi, M., (Ph.D.) Islamic Azad University, Uromia branch
Namazi Zadeh, M., (Ph.D.) Islamic Azad University, Khurasgan branch
Mokhtari, P., (Ph.D.) Islamic Azad University, Central Tehran branch

Abstract

This study examines the relationship pattern of the motivational climate,satisfaction of the psychological needs and self-determined motivation in youth male athletes based on the self-determination theory (Deci & Ryan, 1985, 2000). A sample of 255 athletes ranging from 12-14 years of age from varity of team sports completed the Motivational climate in youth sport, behavioral regulations toward sport, and the basic needs in sport scale. Pearson correlation, Confirmed factor analysis, Structural Equation Modeling analyses were used to examine the research hypotheses. The results revealed mastery oriented climate have a direct, positive influence on relatedness, competence, and autonomy.Competence and relatedness influenced self-determination, positively. Relatedness, competence, and autonomy had mediatory role in affecting mastery climate on self-determination. The results indicated that mastery motivational climate is an important motivational variable in youth male athletes which can influence self-determination by affectingpsychological needs.

Key words: Motivational climate, Psychological needs satisfaction, Self-determined motivation, Youth sport.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]